

छन्दसां वृत्तिनामानि ।	छन्दसां लक्षणगणाः ।	छन्दसासुदाहरणानि ।
जघनचपला	प्राक्प्रतिपादितमर्हे प्रथमे प्रथमेतरे च चप- लायाः । लक्ष्माश्रयेत शोक्ता विशुद्धधीभिर्जघनचपला ॥	लक्ष्माः शृङ्गारपटुयीवनमदचपलः सुकलितार्द्रः । आखीद्रजाङ्गनागां मनोहरी जघनचपलानाम् ॥
प्रथमे चरये १२	२२२११२	
द्वितीये १०	२१११२१११२२	
तृतीये १२	२२१२२	
चतुर्थे १५	१२१११११२२	
गीतिः	आर्याप्रथमार्द्धं वसं यस्या अपरार्द्धमाह तां गीतिम् ।	केशववंशीगीतिर्लोकमनोहरिबहारिणी जगति । गोपीमानस्येन्विमोचनौ दिव्यगायनाक्षरैः । अत्र द्वितीयचरणान्तधोर्गुणत्वम् ॥
प्रथमे चरये १२	२१२२२२	
द्वितीये १०	२१२११२१२१२	
तृतीये १२	२२२२२२	
चतुर्थे १०	१२२२१२१२२२	
उपगीतिः	आर्यापरार्द्धं तुल्ये दलद्वये प्राङ्मुखगीतिम् ।	नवगीपसुन्दरीयां रावोक्तासि मुरारातिम् । अस्मारयदुपगीतिः खर्गजुरङ्गीदृशां गीतिम् ॥
प्रथमे चरये १२	११२१२२	
द्वितीये १५	२२२२१२२२	
तृतीये १२	२२१११२२२	
चतुर्थे १५	२१२२१२२२	
उद्गीतिः	आर्याश्रकणद्वितये विपरीते पुनरिहोद्गीतिः ।	नारायणस्य सन्ततमुद्गीतिः संस्कृतिर्भक्ता । अर्थायामासक्तिर्दुस्तरसंसारसागरे तरणिः ॥
प्रथमे चरये १२	२२१२११	
द्वितीये १५	२२२२१२२२	
तृतीये १२	२२२२२२	
चतुर्थे १०	२१२२१२११२	
आर्यागीतिः	आर्याप्राग्दलमन्तेऽधिकगुरु तादृगंपराहं- आर्यागीतिः ।	हर्षाश्रुतिमितदृशः प्रमोदरोमाच कश्चकाचित्देहाः । आर्यागीतिं भक्ता गायन्ति श्रीपतेश्चरितसम्ब्रह्मम् ॥ लघुगुरुविपर्ययरूपप्रसारभेदेन बहुविधा आर्या भवन्ति ॥
प्रथमे चरये १२	२२२१११२	
द्वितीये २०	१२१२१२१२११२२	
तृतीये १२	२२२२२२	
चतुर्थे २०	२२२२१२११२२२	
पूर्वार्द्धे विंशत्याश्चतुर्विंशत्या वा मात्राणां परार्द्धे षोडशमात्राणां परे लघुवर्षचतुष्टये सति प्रथमं द्वितीयं वा लक्ष्मचरं प्राप्य आर्यायाः सामान्येन यतिनियमः ॥ वैतालीयम् । अपरवर्षमिच्छेके ।	षड्विधमेऽष्टौ ससे कलास्ताच्च ससेत्युर्गो निर- न्तरा । न समात्र पराश्रिता कला वैतालीयेऽन्ते रजौ गुरुः ॥	सुख्येन मदेन चर्चितं तव यन्निन्दति राधिके कुचम् । सुदमातशुतेऽत्र पङ्क्तिं तद्वैतालीयं फलं हरेः ॥ लघुगुरुसख्येनापि बहुधा भवति ॥
प्रथमे चरये १४	११२१२१२१२	
द्वितीये १६	११२२११२१२१	
तृतीये १४	११२१२१२१२	
चतुर्थे १६	२२२२२१२१२	
औपच्छन्दसकम्	तत्रैवान्तेऽधिके गुरौ स्यादौपच्छन्दसकं कवीन्- द्वयम् ।	अतन्वानं मुरारिकान्ताखीपच्छन्दसकं कृदा विनोदम् । कंसं यो निर्जवान् देवो वन्दे तं जगतां स्थितिं दधानम् ॥
प्रथमे चरये १६	२२२२१२१२२	
द्वितीये १०	२२२११२१२१२२	
तृतीये १६	२२२२१२१२२	
चतुर्थे १०	२२२११२१२२	
एतद्वैतालीयम् ॥		